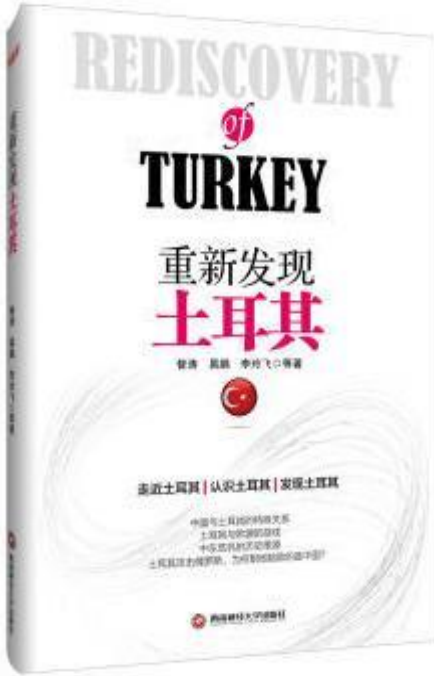

Zan Tao 詹涛, YiPeng 易鹏, LiLingfei 李玲飞. Türkiye'yi Yeniden Keşfetmek", (重新发现土耳其). *Güneybatı Finans ve Ekonomi Üniversitesi Neşriyatı* 西南财经大学出版社, 1 Eylül 2016, 193/216 sayfa. (ISBN: 9787550425712)

Dr. Öğr. Üyesi Nuraniye Hidayet EKREM*

"Türkiye'yi Yeniden Keşfetmek" 《重新发现土耳其》 adlı kitabın Çin'de yayımlanan tanıtımında; Türkiye'nin stratejik konumu, gücünün kapsamı ve gerek ekonomik gerek politik ve gerekse kültürel yönleri açısından Çin ile ilgisinin hafife alınmaması gereken bir ülke olduğuna yer verilirken Türkiye'nin güçlü yönleri ve sorunları hakkında objektif bir bakış açısı geliştirmenin Çin için çok önemli olduğu şu cümlelerle vurgulanmıştır:

"Son zamanlarda, Türkiye'de, güvenlik kötüleşti, gerilim gittikçe tırmandı. Çin toplumu için "tanıdık ama anlaşılmayan ülke" Türkiye'yi daha iyi kavrama talebi yoğunlaşmış durumdadır. "Türkiye'yi Yeniden Keşfetmek" isimli eser Çinli okurların sorularının bir miktar cevap bulmasına yardımcı olabilir.

Stratejik konumu, gücünün kapsamı ve gerek ekonomik gerek politik ve gerekse kültürel bakımdan Çin ile kıyaslanabilecek durumdaki Türkiye, hafife alın-

* Ankara Üniversitesi, DTCF, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü. ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7838-2438>.

mamalıdır. Türkiye'nin güçlü yönlerini ve sorunlarını nesnel bir şekilde anlamak, Çin için çok önemlidir.

Kitabın yazarları hakkında şu bilgilere yer verilmiştir:

Doçent Zan Tao 詹涛: Pekin Üniversitesi Tarih Bölümü Bölüm Başkan Yardımcısı. Pekin Üniversitesi Dünya Modernizasyon Araştırmaları Merkezi Direktör Yardımcısı. Asıl ihtisas sahası, Orta Doğu'nun modern ve çağdaş tarihi ile Türkçe konuşan devletlerinin modern tarihidir.

YiPeng 易鹏, PanguThink Tank (盘古智库 PangoallInstitution- Pangu Düşünce Kuruluşu) Başkanı, Akademik Komite Üyesi, Çin Genç Girişimciler Derneği Yönetim Kurulu Üyesi, Çin Verimlilik Tanıtım Merkezi Derneği Başkan Yardımcısı.

Dr. LiLingfei 李玲飞, Pekin Üniversitesi Siyaset Bilimi Doktora, Stratejik Düşünce Kuruluşu Panguaraştırmacısı, Xi'anPeihua Koleji Doçenti. LiLingfei'nin "Çin'in Türkiye ile İlgili Dış Politikasındaki Önemli Hususlar" başta olmak üzere çok sayıda araştırma raporları bulunmaktadır.

"Türkiye'yi Yeniden Keşfetmek"Adlı Kitabın Yayına Hazırlanması Sürecinde Düşünce Kuruluşu Pangu'nun Rolü:

2013 yılında kurulan Düşünce Kuruluşu Pangu, hızla tanınmış ve kısa sürede ön plana çıkmış bir organizasyon olarak Çin'deki en etkili sosyal düşünce kuruluşlarından biri hâline gelmiştir. Pennsylvania Üniversitesi Düşünce Kuruluşları ve Sivil Toplum Programının Düşünce Kuruluşları Küresel Endeksi 2016 Raporu'nda En İyi Düşünce Kuruluşu Ödülüne (57. sırada) layık görülen bu müessese, Çin'de en meşhurÇinli ve yabancı akademisyenlerden oluşan bir kamu politikaları araştırma enstitüsüdür.

PanguThinkTank'ten gelen Çinli heyet, Boğaziçi Üniversitesi Asya Çalışmalar Merkezi Başkanı Prof. Dr. Selçuk Esenbel ve Prof. Dr. İsenbike Togan gibi Türk bilim adamları ile gerçekleştirilmiştir (Xinwen 盘古新闻).

Düşünce Kuruluşu Pangu'dan bir heyet, anket araştırmaları için 2015 yılı Ekim ayının sonlarında Türkiye'ye gelmiştir. 23 Ekim 2015'te sabah saatlerinde, Pangu Think Tank'ten bir araştırma ekibi, Pangu heyeti, Boğaziçi Üniversitesi Asya Çalışmalar Merkezi'ne akademik bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Asya Çalışmaları Merkezi Başkanı Prof. Dr. Selçuk Esenbel başta olmak üzere Prof. Dr. İsenbike Togan gibi bilim adamları ile görüşmüştür (Xinwen 盘古新闻).

Heyet, bu ziyarette edindikleri izlenimlerin araştırma ekibinin bakışı açısından bir hayli değiştirdiğini Türkiye'ye dair fikirlerinin çok farklılaştığını şu ifadelerle beyan etmiştir: "Türkiye çok modern ve laik bir ülke. Tutumu ne olursa olsun Türkiye'nin önemi -tarihsel mirası, jeopolitiği, ekonomik büyüklüğü, demografik yapısı, gelişme potansiyeli ve stratejik bir proje olan "Bir Kuşak Bir Yol"daki konumu büyük ölçüde göz ardı edilmiştir." "Türkiye'yi yeniden keşfederken şunu fark ettik ki Çin ile Türkiye birbirlerini çok az tanıyorlar ve birbirleriyle alakalı çok az şey biliyorlar. Türkiye'yi tanıma ve anlama hususunda Çin tarafında bir yetersizliğin söz konusu olduğunu gördük" (Xinwen 盘古新闻).

"Türkiye'yi Yeniden Keşfetmek" adlı beş bölümlük kitapta bir de değerlendirme kısmı bulunmaktadır. Değerlendirmelerden sonra kitapta, "Orta Doğu'da

Son Durum ve Bu Durumun Nedenleri "(近期中东局势与溯源): başlığı altında 5 bölümlük ilave bir değerlendirme de yer almaktadır. Kitabın bölümleri şöyledir:

Birinci Bölüm: Seçim Atmosferinde Türkiye'ye Bakış (大选之际看土耳其). Altı alt başlıktan oluşmaktadır:

Background: Türkiye'ye Doğru Yaklaşmak (背景：走近土耳其) (s.3).

Batı'ya mı? Doğu'ya mı? Türkiye'nin Dış Politika Stratejisi

(向西或向东：土耳其的对外战略)(s.8).

"Yeni Osmanlılık" İstikametinde Türkiye (走向“新奥斯曼主义”的土耳其) (s.14).

Türkiye'nin Coğrafi Avantajı ve Komşularıyla Olan Diplomatik İlişkileri (地缘优势与土耳其的周边外交) (s.18).

Çin ile Türkiye Arasındaki Özel İkili Münasebet (中国与土耳其的特殊关系) (s. 24).

Değerlendirme (结论) (s.30).

İkinci Bölüm: Türkiye'nin Kimlik Tanımlaması ve Kendini Konumlandırması (土耳其的身份认同与自我定位) Dört alt başlıktan oluşmaktadır:

1. Türkiye'de "Ana Dil (Osmanlı Türkçesi)" Öğrenme Oranının Yükseltilmesi Kültürel Bir Gerileme mi? (土耳其加大“母语”学习比重是文化倒退吗?) (s. 35).

2. Türkiye, "Avrasyacılık" ve "İpek Yolu Ekonomi Kuşağı" (土耳其、“欧亚主义”与“丝绸之路经济带”) (s. 40).

3. Osmanlı Aynasından, Tarih Boyunca Çinlilerle Türklerin Birbirlerine İlgisi ve Anlama Çabaları (奥斯曼之镜：中土两国历史上的相互观照与认知) (s.47).

4. Bazı Türkler Neden Çin Karşıtıdır? (为什么有些土耳其人反华?) (s. 53).

Üçüncü Bölüm: Türkiye Ekonomisi, Çin-Türkiye Ekonomik ve Ticari İlişkileri (土耳其经济与中土经贸关系). İki alt başlıktan oluşmaktadır:

1. Çin-Türkiye İktisadi ve Ticari İlişkileri bağlamında G20 Antalya Zirvesinin Temasının Yorumlanması (由中土经贸关系解读G20安塔利亚峰会的主题) (s.61).

2. Türkiye'de Çin Sermayeli Sektörlerin Gelişmesi Üzerine Araştırma Raporu (土耳其中资企业之发展调研报告) (s.70).

Dördüncü Bölüm: Türk Siyaseti ve Diplomasisi (土耳其政治与外交). Altı alt başlıktan oluşmaktadır:

Çoban Sülü: Türkiye'nin Ölümsüz Efsanesi
(放羊的苏雷曼" : 土耳其的不老传说) (s. 83).

Erdoğan, Cumhurbaşkanlığı Sistemi ve Türkiye'nin Geleceği
(埃尔多安、总统制与土耳其的未来) (s. 89).

Türkiye, Aşırılıkçı Silahlı Örgüt "İslam Devleti"ne Nasıl Bakıyor?
(土耳其对"伊斯兰国"极端组织动武为哪般?) (s.98).

Türkiye'nin Rus Savaş Uçağını Düşürmesi İnsanlara Ecel Terleri Döktürdü
(土耳其击落俄战机，让人捏一把汗) (s. 105).

Türkiye ile Avrupa Birliği Arasındaki Oyunlar (土耳其与欧盟的游戏)
(s.108).

İstanbul'daki Terör Saldırılarının Perde Arkası
(伊斯坦布尔恐怖袭击的背后) (s.111).

Beşinci Bölüm: Çin'in Türkiye ile Alakalı Dış Politikasının Başlıca Özellikleri
(2016-2025) (中国对土耳其外交政策要点) (2016-2025). Dört alt başlıktan oluşmaktadır:

Türkiye ve Çin'in Ulusal Çıkarları (土耳其与中国的国家利益) (s.117).

Türkiye'nin Diploması Stratejisi ve Çin ile Alakalı Politikasının Özellikleri
(土耳其外交战略及其对华政策的特征) (s. 124).

Önümüzdeki On Yılda Çin ile Türkiye Arasındaki İlişkiler Takvimi
(未来十年中土关系时间线) (s. 131).

Çin-Türkiye İlişkileri, Beklentiler ve Politika Önerileri
(中土关系前景及政策建议) (s.138).

Değerlendirme

Türkiye'nin Beş Büyük Avantajı ile Beş Büyük Problemini Objektif Olarak Tanıma
(客观认识土耳其的五大优势与五大问题)

Ekler:

"Orta Doğu'da Son Durum ve Bu Durumun Nedenleri"
(近期中东局势与溯源)

Orta Doğu'da Terörle Mücadele Hususunda Pek de İyi Olmayan Son Durum
(近期中东反恐局势不容乐观) (s. 151).

Orta Doğu'daki Krizin Tarihî Kökleri(中东危机的历史根源) (s.158).

Modernleşme Sürecinde İslam Medeniyeti (现代化进程中的伊斯兰文明) (s. 166).

İslam ve Modernite (伊斯兰教与现代性) (s. 173).

Rusya'ya Saldıran Türkiye, Tazminat Ödeyen Neden Çin? (土耳其攻击俄罗斯，为何割地赔款的是中国?) (s. 179).

Kitapta Dikkati Çeken Bazı Görüşler:

İkinci Bölüm: Türkiye'nin Devlet ve Millet Kimliğini Konumlandırması (土耳其的身份认同与自我定位¹) s:35-60.

Bir ülkenin, bir milletin ve hatta bir insanın kimliğini ortaya koyması ve konumlandırması (Identity Identification) statik değildir, değişkendir. Dolayısıyla bu konudaki anlayış ve araştırma, çoğu zaman tarihî bir meseleden fazlasıdır. Zamanın geçmesi ve devirlerin değişmesiyle birlikte bireyler veya gruplar ister istemez yeni durumlarla ve yeni zorluklarla karşı karşıya kalacaktır. Hâl böyleyken bireylerin ve toplumların her zaman “Ben kimim? veya “Biz kimiz?” gibi temel soruları tekrar tekrar gündeme getirmeleri gerekir. Bu mesele, soğuk savaş sonrası dönemde Türkiye için böyledir, yükselen Çin için de aynı olmalıdır.

Türkiye'de “ana dil (Osmanlı Türkçesi)” öğrenimi oranının yükseltilmesi kültürel bir gerileme midir?

Kitapta “Türkiye'de 'ana dili' öğrenme oranının yükseltilmesi kültürel bir gerileme midir?” sorusuna cevap aranmaktadır. Ağustos 2014'te Türkiye Cumhurbaşkanı seçilen ve başkent Ankara'da dinî bir toplantıda, Osmanlı Türkçesi derslerinin liseler için zorunlu olması gerektiğini belirten Erdoğan'ın, Türk toplumunda kültür ve geleneğin yeniden canlanması konusunda bir tartışma başlattığı kaydediliyor. Doğulu halkların modernleştirilmesine mahsus Türkiye'deki bu durumun, post modern ülkelerde kısmen yaygın olduğunun söylenebileceği ve bunun, gelişmiş Batı kültürünü öğrenme ve kendi özelliklerini koruma hususunda her zaman aralarında münakaşaya yol açtığı; entelektüeller arasında dramatik bir şekilde kutuplaşmalara sebep olabileceği ve çoğunlukla kültürel uzlaşmadan yana olanlarla radikalleşmeden yana olanlar arasında farklı grupla-

¹Zan Tao'nun yazdığı bu bölüm yani "Türkiye'nin kimliği ve ulusal kimliğini konumlandırması"土耳其的身份认同与自我定位17 Aralık 2014 tarihinde, Pengpai澎湃 (Heybetli Dalgalar) Haber Sitesi'nin Sixiangshichang思想市场 (İdeolojik Pazar) bölümünde yayınlanmıştır: <https://product.suning.com/0070167435/649496955.html>. Erişim Tarihi: 16.12.2018.

rın çatışmalarına ortam hazırlayabildiği belirtilmektedir. Bunun, genellikle uzlaşmacı ve radikaller olmak üzere reformcu gruplar içinde farklı gruplaşmalar doğurduğu belirtilmektedir. Uzlaşmacı reformculara göre zaten iyi olan kendi geleneksel kültürleri korunmalı, Batı'nın sadece ileri teknolojisi alınmalıdır. Bu durum, Çin'de "Zahiren Batılı; bâtinînen Çinli (hakikatte Çinli; görünüşte Batılı/surette Batılı; maneviyatta Çinli 中体西用) olarak nitelendirilmektedir. İslam dünyasında bunun için "İslam'ın modernizasyonu" tabiri kullanılmaktadır. Radikalciler ise "tam Batılılaşma"yı savunmaktadırlar. Örneğin, Çin'de "tam Batılılaşma"yı savunanlar Hu Shi 胡适, ChenXujing 陈序经 iken Türkiye'de de Kemalistlerin tam Batılılaşmaktan yana oldukları vurgulanmıştır.

"Tam Batılılaşma" sürecinden geçen Türkiye'nin bu konuda edindiği gerçek tecrübeye işaret edilen kitapta, Atatürk ve arkadaşlarının, 1923'te devleti kurduktan sonra radikal bir reforma giderek siyaset, iktisat, eğitim, dinvekilik kıyafet dâhil her yönden Batı'nın model alındığı bir yönetim sergiledikleri kaydedilmiştir.

Alfabe reformu olarak adlandırılan Türkiye'deki reformla Latin yazı sistemine geçildiği ve bu reformun, Türkiye'nin modernite arayışında radikal bir adım teşkil ettiği vurgulanan kitapta, Ganyang'ın甘阳 söylediği gibi Türklerin yazı reformu, gelecek nesilleri yabancılaştırdığı gibi gerek kendi tarihilerine ait gerekse dönemin modern edebiyat metinlerinin anlaşılmasına yol açtığı ve toplumun tarihinden ve de kültüründen tamamen koşturduğu altı çizilmiştir.

Alfabe reformundan önce kullanılan Osmanlı Türkçesi, Arap alfabesiyle yazılıyordu. Osmanlı Türkçesi, Altay dil ailesinin Türk dil grubuna ait olsa da ağırlıklı olarak yazı dilidir. Arap alfabesi öğrenmekte ustalaşmak, çalışmaksızın ve belli bir süre eğitim almaksızın zordur. Arap alfabesine hâkim olsanız bile özellikle 19. yüzyıl öncesi Osmanlı Türkçesini okuyup anlamak da zordur. Cümle yapısı temel olarak Türkçe olmasına rağmen (Ç.N. Bize göre bu bilgi doğru değil zira Osmanlı Türkçesinde Arabî ve Farsî cümle yapısı baskın bir şekilde hissedilmektedir. Bu da dilin yazı dili olmasında âmil /etkin unsurdur.)Farsça ve Arapça kelimelerin çok olmasından ötürü Arapça ve Farsça bilgisine sahip olmayan birinin klasik Osmanlı Türkçesinde ihtisaslaşmasının kolay olmadığı altı çizilmektedir.

Türk Harf İnkılâbı ile gerçekleşen yazı reformunun, Türkiye'nin Batılı kültür devrimine ilişkin kapsamlı çalışmasının bir parçası şeklinde anlaşılmasının zor olmadığı kaydedilirken aslında, birçok milletin kendi ulusal yazı karakterlerini modernize edip Latin harfleriyle değiştirme fikrinden hareketle Batı'nın bilgi ve kültürünün kabul edilmesinin kolaylaştırılması amacıyla Qing Hanedanlığının son devirlerinde ve Çin Cumhuriyeti'nin ilk dönemlerinde, Çinlilerin bile bir

alfabeye dayanmayan kendi yazı sistemlerinin yerine Latin harflerini kullanmak istedikleri kaydedilmiştir. Çinlilerin, çocukluğundan itibaren Çincenin telaffuzunu pinyin yazı sistemi yardımıyla öğrendikleri ve internet ortamında çevrim içi iletişimde pinyin harfleriyle sohbet ettiklerinin sıkça görülmekte olduğu bu nedenle Latinizasyonun sadece Türkiye'ye mahsus bir vakia olmadığı vurgulanmıştır.

Kitaptaki diğer örneklerde ise birçok Orta Asya ülkesinin, Rusya ve Sovyetler Birliği'nin etkisiyle Kiril alfabesini uzun süre kullandıklarına yer verilmiştir. 1920'lerden önce Arap alfabesi, 1920'lerde Latin alfabesi ve 1940'larda tekrar Rus Kiril alfabesi kullanan Kazakların, soğuk savaşın nihayete ermesiyle beraber dillerini ve yazılarını Rus etkisinden kurtararak Latin alfabesine geçmek istedikleri belirtilirken Türkmenlerin ve Özbeklerin de Latin alfabesini benimsedikleri kaydedilmiştir. Ancak bunun çok yavaş ilerleyen bir süreç olacağına çünkü pek çok insanın "okuma yazma" bilmeyen durumuna düşmesine yol açacağına işaret edilmiştir. Her şeyden önce yazı, kullanıma bağlıdır. Sonuçta, tarihin özel dönemlerinde hayata geçirilmek istenen radikal harf reformlarının baskın güçlerce dayatılmaksızın uygulanması zordur.

"Türkiye, Osmanlı Türkçesi eğitimini neden yeniden gündemine taşıyor?" sorusuna mukabil Erdoğan'ın ortaya koyduğu gerekçelerin anlaşılır olduğunun kaydedildiği kitapta, Erdoğan'a göre eğitim politikasının yeniden yapılandırılarak Osmanlı Türkçesinin öğretilmesinin, Türkiye'nin "köklerine" dönmesi için elzem bir adım olduğu belirtilmiştir.

Birkaç kuşaktır Latinalfabeinin kullanılması neticesinde bugünkü nesil Türklerin, edebî eserleri ve tarihî kaynakları okuyamadıkları ve dolayısıyla atalarının mezar taşlarındaki metinler ile anlayamadıkları dikkatlere sunulmuştur. Osmanlı Türkçesinin kaldırılmasındaki amacın "şah damarını (颈静脉)" kesmek olduğunu belirten Erdoğan, şu ifadeyi kullanmıştır: "Biz işte böyle bir felaketten ötürü fevkalade ilmî vasıflara sahip bir millet iken hafızasını yitiren bir millet olduk."

Görüldüğü üzere geçmişte Osmanlı Türkçesine karşı yapılan harf devriminin mantığı ile şimdilerde Osmanlı Türkçesinin canlandırılması için yapılan uygulamaların mantığı aynıdır: Geçmişte modernleşmek için Batı'ya yaklaşmış fakat günümüzde bu modernleşme artık kısmen gerçekleşmiş ancak ulusun kültürel kökleriyle sağlıklı bir kopukluk meydana gelmiştir. Dolayısıyla Osmanlı Türkçesi öğretiminin müfredata dâhil edilmesi, milletin daha sağlıklı ve daha kapsamlı bir şekilde ilerlemesi içindir. "O zaman o zamandır, bu zaman bu zamandır" 此一时也 , 彼一时也" (Dün dündür, bugün bugündür).

Türkiye, tam olarak Batılılaşmak için uzun yıllar çaba sarf etmesine rağmen Batılılaşmadığı gibi gelenekselcilik canlanmıştır. Bu da Huntington'ın gözlemlerini teyit etmiştir. Batılılaşma yolunu izleyen ülkeler, belirli bir seviyeye ulaşarak refah düzeyleri bir dereceye kadar yükselmiş olabilir. Ancak aynı zamanda geçmişini tanımak için köklerini geleneklerinden bulma yoluna gideceklerdir. Gerek Asya değerleri olsun gerekse İslam'ın yeniden canlanması olsun bu fenomenler mantıksal olarak çok benzemektedir.

Kemal Atatürk döneminden beri Batılılaşmaya çalışan ve 1940'ların ortalarından itibaren Batı kampına katılan bir NATO ülkesi olmaktan tutun da AB'nin peşine takılan bir ülke olmaya varıncaya kadar dünyada Batılı olmak uğruna bütün mevcudiyetiyle bu denli çabalayan bir başka ülke bulmak Türkiye dışında zordur. Ancak soğuk savaşın sona ermesiyle jeopolitik durumu değişen Türkiye'nin Batı'nın sınır ülkesi iken aniden yapayalnız bir ülke gibi görünüyor olması, Türkiye açısından Batı kampının önemini azalttı, Batı'ya yönelme politikası geçerliliğini kaybetti. Türkiyeliler² elbette kendilerini yeniden konumlandırmalı ve dünyaya yeniden bakmalıdır.

Türkiye düşünüp taşınıp Karadeniz, Orta Asya, Orta Doğu ve Avrupa arasında "merkezi bir ülke" 中樞国家 konumunun daha isabetli olması hususunda karar kılmıştır. Dolayısıyla diplomaside "komşuluk diplomasisinin" önemli olduğunu, Batı'ya takılıp kalınmaması gerektiğini ve Türkiye'nin bir Batı ülkesi değil İslam ülkesi olduğu için içişlerinde Batılılaşma politikasının yeniden düzenlenmesi gerektiğini düşünmektedir. Türkiye, daha önceki medeniyet politikasını ve ideolojisini yeni baştan kurgulamalıdır. Özellikle, küreselleşme sürecinde ortaya çıkan "yeni orta hâlli kesim" böyle düşünmektedir. Onlar, Kemalizm esaslı devlet yapısında uzun zamandan beri marjinalleştiler/dışlandılar, şimdi demokratikleşme sürecinde giderek güç kazanıyorlar, onlar kendi geleneklerine daha fazla değer veriyorlar. Onlar, Kemalizmin tam Batılılaşma prensiplerine karşı tutumlarını saklı tutuyorlar. Onlar artık güçlüler, doğal olarak mevcut durumu gözden geçiriyorlar ve yeni planlamalar yapıyorlar. Türkiye'nin bu iç ve dış politikalarına yeni bir yön vermesi "yeni Osmanlıcılık" olarak adlandırılmaktadır.

Objektif olarak söylemek gerekirse Türkiye, günümüzde bir ülkenin "normalleşmesi" için yürümesi gereken yolda ilerlemektedir. Türkiye'nin geçmiş iç ve dış politikası önyargılara dayalıydı. Yakın geçmişte (2014) Millî Eğitim Şurası

² Çince literatürlerde Türkler kavramı yoktur, Türk kelimesi sadece Gök Türkleri 突厥 göstermektedir. Divanü Lügati't-Türk adı Çince'ye Tu-jue (Gök Türk) Lügati olarak çevirmektedir (Wang Yuanxin 1995: 3). Dolayısıyla Çinliler Türkiye Cumhuriyeti için Çince olarak Tuerqi Gungheguo 土耳其共和国 diye ifade etmektedirler. Türk 突厥, Türkler 突厥人 sadece Göktürkler için ifade edilen bir terimdir. Günümüzde Türkiye'deki Türkler için "Türkiyeliler" terimini kullanmaktadırlar.

Genel Kurulu'nda Osmanlı Türkçesinin imam hatip liselerinde zorunlu, sıradan ortaokullarda ise seçmeli ders olarak okutulması hususundaki kararına ve özellikle Erdoğan'a destek verenler, bu uygulamaların radikal olmadığını ve modern Türkçeyi kaldırmak manasına gelmediğini vurguladılar. Bu durum, Çinli öğrencilerin klasik Çinceyi öğrenmek istemelerine benzer bir durumdur. Erdoğan'a destek verenlerin bu bakış açısı gayet reel ve objektiftir.

(...) Erdoğan'ın Osmanlı Türkçesini destekleme hamlesi de Türkiye'de kendisine yönelik eleştirileri tetikledi. Muhalefet, Erdoğan'ın hamlesinin Türkiye'nin çocuklarının dünyayı sorgulama yeteneğini yitirtmek için olduğunu söyledi. "Türkiye'yi bir Orta Çağ ülkesine döndürmek istiyorlar ama asla başaramayacaklar!" Aslında, bu muhalifler söylediklerinin sadece yarısında haklılar, Erdoğan'ın niyeti Türkiye'yi bir Orta Çağ ülkesine dönüştürmek değildir, istese de bunu başaramayacaktır! Erdoğan'ın, Türkiye'de bu derece yüksek bir prestiji ve desteği var mı ki..."

Sonuç Olarak:

"Türkiye'yi Yeniden Keşfetmek" adlı kitap, Çin vatandaşlarının Türkiye'yi tanıması ve sorularına yanıt bulması için kaleme alınmış ve Çin'de önde gelen akademisyenler ve stratejisiler tarafından Türkiye'ye bir gezi düzenlenerek bu seyahate dair gözlemler ve yılların araştırma sonuçlarının birlikte değerlendirilmesi akabinde yayımlanmıştır. Elbette kitaptaki fikirler çok farklı yorumlanabildiği gibi net olarak ifade edilenlerin dışında muğlak olarak ifade edilenler yani "bireyin" değil "toplumun" ön planda olduğu, "rekabetin" değil "dayanışmanın" teşvik edildiği, "sadakat" ve "itaat" gibi davranış biçimlerinin yüceltildiği "değerler manzumesi" olarak tarif edilen (Hanioğlu 2018) "Asya değerlerine" Türkiye'nin yönelip yönelmeyeceği irdelenmeye çalışıldığı dikkatlerden kaçmamaktadır.

Kitapta, pek çok örneklendirmelerle Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, Çin'i rahatsız edecek fikirlerle değil de Türkiye'yi daha çok Orta Doğu sahasında meşgul edecek "Yeni Osmanlıcılık" kavramının doğru olduğu hususunda çok yönlü savunma ortaya koyduğu görülmektedir. Aslında "Yeni Osmanlıcılık" denen kavramın eski Osmanlı gerçeğinden nasıl bir farklılık arz ettiği sorusu zihinleri meşgul etmektedir. Zira Osmanlılar, içinde bulunduğu zor durumda bile Doğu Türkistan'dan gelen yardım talebi karşısında duyarsız kalmamıştı. Bu durum Türk Dünyası Belediyeler Birliğinin 2016 yılında yayımladığı (ISBN:978-605-65863-1-6) Osmanlı Belgelerinde Doğu Türkistan adlı kitapta 1. el belgelere dayanılarak ortaya konulmaktadır. Bahsi geçen kitapta, Mançu Çin'in 1757 yılındaki işgalinden sonra Yakup Han, 1864 yılında bölgeye hâkim oluncaya kadar

Doğu Türkistan Türklüğü sık sık ayaklanmış ve Mançu Çin'i ile mücadelelere girerek Kaşgar Hanlığı'nı kurmuştur. Kaşgar Hanlığı'nı kuran Yakup Han, Osmanlı Devleti ile sıkı münasebetler tesis etmiş ve Osmanlı Devleti'ne bağlılığını bildirerek Sultan Abdülaziz adına hutbe okutmuş ve para bastırmıştır. Osmanlı Devleti tarafından Yakup Han'a "Emir'ül-Müslimin" unvanı verilmiştir. Yakup Han'ın 1877'de ölümü üzerine Çin işgaline uğrayan Doğu Türkistan'a Osmanlı Devleti 93 harbi sebebiyle yeterince destek olamamıştır. (Osmanlı Belgelerinde Doğu Türkistan 2016: 7). Aslında Osmanlı Devleti çökmeye yüz tuttuğu bir dönemde dahi Doğu Türkistan'dan Yakup Han'dan gelen yardım talebine kesinlikle kayıtsız kalmamıştır. Bu durum, Hakan Boz'un kaleme aldığı "Tarihi Değiştiren Mektuplar" (2008:) adlı kitapta çarpıcı bir üslupla işlenmiştir. Boz, konuyu "Doğu Türkistan'da Osmanlı İzleri" başlığı ile ele alırken "Şimdi AB rüyasından uyanıp gözlerimizi bu defa ışığın geldiği canibe, yani Doğu'ya çevirelim ve yıkıldı yıkılıyor denildiği bir çağda Osmanlı misyonunun Pasifik sahillerine nasıl dayandığına şahit olalım. Bakalım, çöken şey Osmanlı mıdır yoksa düşünme kapasitemiz mi?" diye sormuş ve şöyle devam etmiştir:

"Yıllardan 1873, aylardan Hazirandır. Doğu Türkistan'ı Çin istilasından kurtarmak için destansı bir mücadeleye girişen Yakup Han, yeğeni Hoca Töre'yi İstanbul'a elçi olarak gönderir. Hoca Töre, elinde Farsça bir mektupla huzura alınır. Mektupta, Yakup Han'ın yeryüzündeki Müslümanların koruyucusu olan padişahın engin kanatları altına sığınmaya geldiklerini belirten sözleri, Abdülaziz'in duygulu dünyasında yankılanmakta gecikmemiştir. Nitekim elçinin, mektubu okuduktan sonra sözlü olarak ülkesinin içinde bulunduğu vahim durumu anlatması ve askerî yardım talebinde bulunması üzerine Abdülaziz'in direktifiyle derhal yardım hazırlıklarına başlanır. Dünyada nerede mazlum bir halk varsa, Osmanlı'nın gönlü ve eli oradadır. Hele ki bu halk Müslüman ise. Ta Kaşgar'dan kalkıp gelmiş bu mazlum heyetin mi yardım talebini karşılıksız bırakacaktır Osmanlı? Derhal harekete geçilir ve Tophane Müşiri Ali Said Paşa ile Umum Fabrikalar Nazırı Seyyid Paşa yardım işini organize etmekle görevlendirilir. İmkânlar önemli değildir. Her şey, bir Müslüman'ın bir nefes daha fazla alabilmesi içindir. Sonunda 'yardım paketi' açıklanır: Bütün alet edevatıyla birlikte 6 adet Krupp topu, bin adedi kullanılmış, bin adedi ise yeni olmak üzere toplam 2 bin tüfek ile kapsül ve barut imaline mahsus tezgâh ve diğer aletler. İyi de bu aletleri kimler, nasıl kullanacaktır? Bu da düşünülmüştür elbet. Mermi imal etmeyi bilmeyen ve hayatlarında ilk defa top kullanacak olan Doğu Türkistanlılara yardımcı olmak ve onları nizamî bir savaşa hazırlamak için 4 muvazzaf, 4 de emekli subay, Enderunlu Murad Efendi'nin başkanlığında Kaşgar'a gönderilecektir. Adları tarihimize altın harflerle yazılması gereken bu subaylarımızdan dördünü biliyoruz: İstihkâm Subayı Ali Kâzım, Piyade Subayı Mehmed Yusuf, Süvari Su-

bayı Çerkes Yusuf ve Topçu Subayı İsmail Hakkı Beyler. Elçi Hoca Töre'yle birlikte yola düşen bu Osmanlı savaş timini taşıyan gemi, Süveyş Kanalı'ndan geçerek Hint Okyanusu'na açılmış ve Hindistan'ın Bombay şehrinde karaya çıkmıştır. Heyet, İngilizlerin çıkarttığı bin bir zorluk ve eziyeti güç bela atlattıktan sonra Kaşgar'a varmış ve Müslümanların sevgi gösterileri ve gözyaşları arasında şehre girmiştir. Yakup Han'ın 100 pare top atışıyla selamladığı Osmanlı yardım heyeti, bu gelişle Orta Asya İslam âlemine adeta yeni bir hayat aşlamıştır. Doğu Türkistan'a gönderilen Türk bayrağı, Kaşgar semalarında dalgalanmakta, hutbe Osmanlı padişahı adına okutulmakta ve basılan paralarda Osmanlı hâkimiyeti açıkça belirtilmektedir."

KAYNAKÇA:

- 📖 Boz, Hakan. *Tarihi Değiştiren Mektuplar*. İstanbul: Yediveren, 2008.
- 📖 Hanioglu, M. Şükrü. "Asya Değerleri, Millilik ve Yerlilik Asya Değerlerine Dönüşmesin". 21 Ocak 2018. <https://Www.Sabah.Com.Tr/Yazarlar/Hanioglu/2018/01/21/Millik-Ve-Yerlilik-Asya-Degerlerine-Donusmesin>, (Erişim Tarihi: 22. 12.2018).
- 📖 Pagu, Xinwen 盘古新闻. http://www.pangoal.cn/news_x.php?id=1284&pid=7. (Erişim tarihi: 25. 04. 2019).
- 📖 Topal, Mehmet, Alev Akhan Direr, Taner Koltuk ve ark. *Osmanlı Belgelerinde Doğu Türkistan*. Türk Dünyası Belediyeler Birliği (TDBB), (proje yöneticisi Dr. Fahri Solak), İstanbul, 2016.
- 📖 Zan, Tao 咎涛, YiPeng 易鹏, LiLingfei 李玲飞. *Türkiye'yi Yeniden Keşfetmek (重新发现土耳其)*, Güneybatı Finans ve Ekonomi Üniversitesi 西南财经大学出版社, 2016.
- 📖 Zan, Tao 咎涛. "Türkiye'nin Kimliği ve Ulusal Kimliğini Konumlandırması" 土耳其的身份认同与自我定位, 17 Aralık 2014, Pengpai澎湃, Sixiang shichang, 思想市场, <https://product.suning.com/0070167435/649496955.html>. (Erişim Tarihi: 16.12.2018).
- 📖 Wan, Yuanxin. 王遠新. *Türk Tarihsel Dilbilimi Üzerine Bir Araştırma 突厥歷史語言學研究*. Pekin 北京: Uluslar İçin Merkez Üniversitesi 中央民族大學出版社, 1995.